

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 7 (20)

Суми – 2017

УДК 347.78:004.738.5

ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ВІД ПЛАГІАТУ В ІНТЕРНЕТІ

Коношенко Алла Сергіївна
студентка VI курсу ННІ права,
Сумський державний університет

Науковий керівник:
Куліш Анатолій Миколайович,
д-р юрид. наук, заслужений юрист України,
професор, директор ННІ права,
Сумський державний університет,

Широке використання Інтернету в нашому суспільстві породжує не лише нові можливості, а й призводить до проблем ефективного захисту та охорони прав інтелектуальної власності. В мережі Інтернет розміщується велика кількість об'єктів авторського права: літературних та музичних творів, фотографій, статей та інших. Основною проблемою, що виникає при використанні об'єкту інтелектуальної власності в Інтернеті, є безконтрольний експорт та імпорт об'єктів авторського права, оскільки твори стають доступними для кожного, хто бажає їх відтворити, скопіювати, скомпільювати тощо. Унаслідок таких і подібних випадків порушуються права автора, а отже, вони потребують захисту.

У статті розглядається явище плагіату, його ознаки та специфіка прояву в мережі Інтернет. Необхідно наголосити, що Інтернет є загальнодоступним інформаційним простором глобального характеру, який не має єдиного централізованого керування, єдиного власника та відокремленого майна, і саме цим ставить під загрозу авторські та суміжні права.

Автором досліджено актуальні проблеми захисту авторських прав від плагіату в мережі Інтернет в умовах сучасного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Охарактеризовано існуючу систему дій суб'єктів, авторські права яких були порушені в Інтернеті та наведено можливі технічні способи захисту авторів, що дозволяють створювати технологічні перешкоди порушенню авторського права. Проаналізовано норми чинного законодавства та законодавство зарубіжних країн щодо захисту авторських прав в Інтернеті. Та зроблено висновок, що основною проблемою законодавства України, щодо захисту авторських прав, є невідповідність до сьогоденних реалій. Тобто, якщо взяти до уваги Закон України «Про авторське право і суміжні права», то в ньому взагалі відсутні положення, що стосуються захисту авторських прав в мережі Інтернет. Хоча у більшості випадків, діяльність бізнесу, творча діяльність та інші, здійснюються саме у мережі Інтернет.

Ключові слова : права інтелектуальної власності, авторські права, захист авторських прав, плагіат, мережа Інтернет.

Konoshenko A. S. Copyright Protection from Plagiarism on the Internet. The widespread use of the Internet in our society generates not only new opportunities, but also leads to problems of effective protection and protection of intellectual property rights. The Internet has a large number of copyright objects: literary and musical works, photographs, articles, and more. The main problem encountered when using an intellectual property object on the Internet is the uncontrolled export and import of copyright objects, since the works become accessible to anyone who wants to reproduce, copy, compile,

etc. As a result of such and such cases, the rights of the author are violated, and therefore they need protection.

The article deals with the phenomenon of plagiarism, its features and the specifics of manifestation on the Internet. It should be emphasized that the Internet is a public information space of a global nature that does not have a unified centralized management, a single owner and a separate property, which is precisely what jeopardizes copyright and related rights.

The author investigates the actual problems of copyright protection from plagiarism on the Internet in the conditions of modern development of information and communication technologies. The existing system of actions of the subjects whose copyright has been violated on the Internet is described, and possible technical ways of protecting authors that allow to create technological barriers to copyright infringement are described. The norms of the current legislation and the legislation of foreign countries concerning the protection of copyright on the Internet are analyzed. However, it was concluded that the main problem of Ukrainian legislation regarding copyright protection is the lack of conformity with present-day realities. That is, if you take into account the Law of Ukraine «On Copyright and Related Rights», then there are no provisions in general on the protection of copyright in the Internet. Although in most cases, business activities, creative activities and others are carried out on the Internet.

Keywords : intellectual property rights, copyrights, copyright protection, plagiarism, Internet.

У сучасному світі доступ населення до мережі Інтернет виступає одним із найважливіших показників розвитку будь-якої держави. Спочатку Інтернет виконував суто технічні функції та слугував, в основному, засобом передачі інформації. Але поступово він став невід'ємною частиною нашого життя та тією чи іншою мірою зачіпає різні сфери життєдіяльності сучасного суспільства, у тому числі і цивільно-правові відносини. Тому особливої актуальності на сьогоднішній день набуло питання захисту авторських прав саме в Інтернеті [1, с. 100].

Плагіат є одним з найпоширеніших форм порушення авторських прав в Інтернеті. Ця проблема є актуальною для нашої країни, оскільки в нашому законодавстві відсутній механізм захисту авторських та суміжних прав в Інтернеті.

Юридичне визначення плагіату вперше з'явилося в українських нормативних документах в липні 2001 р. в новій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права», де згідно із ст. 50, плагіат – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [2].

Існує перелік основних ознак плагіату, до яких належить: умисний характер; використання твору або його частини здійснюється особою свідомо; використаний твір може бути оприлюднений чи не оприлюднений, опублікований чи не опублікований автором; не зазначено посилання першоджерело; твір закріплений у матеріальній формі з можливістю визначення строку (дати) створення твору; оприлюднення або доведення (поширення чи повідомлення) використаного твору (або його частини) до загального відома [3, с. 94].

Під захистом авторського права розуміють передбачені законом заходи щодо їх визнання, припинення їх порушення, застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Згідно до ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому цивільним, адміністративним та кримінальним законодавством [2].

Проблема захисту авторського права в Інтернеті виникла ще й тому, що незважаючи на всі міжнародні конвенції та внутрішні закони держав, глобальна мережа має екстериторіальний характер, тобто доступ до неї з будь-якої країни світу не залежить від виконання урядом цієї країни правил міжнародних договорів. Уряди зарубіжних держав і міжнародні організації уже давно врегулювали питання захисту авторських прав у сфері цифрової передачі даних, наприклад Комісія європейського співтовариства прийняла ще в липні 1995 р. «Зелену книгу авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві» («Європейська Зелена книга»). Сполучені Штати Америки, Канада і також затвердили аналогічні документи. Окремо від цих урядових ініціатив виступила Всесвітня організація інтелектуальної власності, яка ініціювала низку нарад експертів із питання про можливі терміни ухвалення протоколу до Бернської конвенції щодо охорони літературних і художніх творів для вироблення нових норм, що регулюють положення справ у сфері цифрових технологій [4, с. 231].

Що стосується національного законодавства, то нажалі в ньому поки що відсутні такі нормативно-

правові акти, які б чітко регулювали діяльність у мережі Інтернет.

Для захисту порушених прав в Інтернеті існує певна система дій суб'єктів. Коли автор зафіксував порушення своїх авторських прав, він самостійно або через уповноважену особу може звернутися до суду з метою захисту своїх прав та вимагати компенсації за те, що без його відома було використано об'єкт інтелектуальної власності, а також за те, що у зв'язку з цим ним була втрачена певна вигода матеріального характеру. Після цього, згідно до статті 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права», автор має право звернутися до суду [2]. Відповідачем у таких справах може виступати як власник домену, так і сам провайдер, який дозволив на своєму сервері розміщення домену, що став віртуальною територією порушення авторського права. Однак, це буде можливим лише у тому випадку коли наявна інформації про фізичну або юридичну особу, що є адміністратором серверу чи домену. Нажаль, на практиці зазвичай зазначені дані є невідомими, що унеможливує подання позову до суду. Також, важливо зазначити, що спір із-за порушеного права авторства має розглядатися за місцем знаходження відповідача, а отже, якщо сайт, домен, чи провайдер зареєстрований у іншій країні світу, то судова справа має проводитися саме у цій державі. Це, у свою чергу, створює ще один проблемний аспект захисту авторських прав у мережі Інтернет [6, с. 28].

Ще одним актуальним питанням при розгляді захисту авторських прав в Інтернеті постає забезпечення доказів порушених прав на об'єкти інтелектуальної власності. Так, згідно до ст. 57 Цивільного процесуального кодексу України доказами визначаються будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи [5]. Щодо випадку порушення авторського права в Інтернеті такими даними можуть виступати: публікації спірних об'єктів виключних прав на матеріальних носіях, нотаріальне засвідчення дати створення твору, дані пошукових Інтернет-систем, Інтернет-провайдерів, хостінг-провайдерів та інші. Однак, на практиці дуже важко зібрати вагому доказову базу.

Отже, можна зробити висновок, що контроль за порушенням авторського права в Інтернеті на сьогоднішній день є не достатнім та це у свою чергу спричиняє багато проблем на практиці при доведенні порушення авторських прав. Саме тому в умовах сучасного суспільства авторам найбільш доцільним буде піклуватися про захист своїх прав та інтересів заздалегідь, використовуючи різні

сучасні технічні способи захисту, що дозволяють створити технологічні перешкоди порушенню авторських або суміжних прав.

До таких технічних засобів можна віднести: обмеження щодо доступу до матеріалів, що розміщені в мережі, надаючи доступ до Інтернет ресурсу за попередню плату; використання кодів слів, а саме введення у текст специфічних та рідкісних слів, за якими можна відстежити використання власного твору; криптографічні конверти – це програмне забезпечення, яке зашифровує твори так, що доступ до них може бути отриманий лише із застосуванням належного ключа до шифру; захист від копіювання – даний технічний спосіб захисту авторських прав в мережі Інтернет використовується шляхом встановлення технічної заборони робити будь-які копії творів або інформації з Інтернет-ресурсу [1, с. 101].

Існуючий на сьогодні в Україні правовий механізм притягнення до відповідальності за плагіат є досить неоднозначним та проблемним. Справа в тому, що в законодавстві прописано достатньо відповідних норм, які надають визначення поняття плагіату, встановлюють перелік правопорушень з використанням плагіату та заходи відповідальності за нього, а також гарантують захист прав авторів. Водночас, незважаючи на урегульованість питання відповідальності за плагіат на законодавчому рівні, на практиці, коли постає необхідність захисту порушених прав автора, існує багато проблем, які необхідно вирішувати. Насамперед вони пов'язані з пред'явленням доказів. Так, якщо авторські права були порушені при публікації плагіату на веб-сторінці, позивач може подати до суду як додаток до позову лише роздруковку такої сторінки (яка є копією сторінки, а отже має бути засвідчена нотаріально), окрім того, автор не в усіх випадках може відслідкувати час опублікування плагіату в мережі Інтернет, його конкретних авторів (а не лише домен, на якому така сторінка розміщена).

Таким чином, на даний момент стан нормативно-правової бази, що стосується захисту авторського права в Україні, особливо щодо захисту їх в Інтернеті, потребує значного поліпшення та узгодження з міжнародними стандартами шляхом прийняття відповідних змін та доповнень. Для ефективного захисту авторського права можна запропонувати наступні дії: ввести норми, які б передбачали відповідну компенсацію суб'єктам авторського права за завдану їм шкоду; розробити процедури, що забезпечують виявлення та доказ випадків незаконного використання об'єктів авторського права в Інтернеті; посилити відповідальність за незаконне використання об'єктів авторського

права; розробити ефективний механізм захисту прав авторів в Інтернеті та забезпечити реалізацію санкцій за їх порушення [7, с. 116-117].

З вищесказаного очевидно, що на сьогодні дуже важливим завданням для нашої країни являється

удосконалення та адаптація національного законодавства щодо забезпечення захисту авторських прав у мережі Інтернет.

Використана література :

1. Хоршева Ю. О., Бежевець А. М. До питання про захист авторських прав на твори розміщені в Інтернеті: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави». – Київ. – 2014. – С. 100-102.

2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

3. Цокур О. К., Пілігрим Г. С. Плагіат – одна з головних проблем суспільства: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18-19 квітня 2014 року). – Херсон. – 2014. – С. 93-97.

4. Скрильник О. О., Абдуллаєва А. Ш. Питання охорони та захисту авторських прав у мережі Інтернет / О. О. Скрильник, А. Ш. Абдуллаєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 5. Том 1. – Херсон. – 2014. – С. 230-233.

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

6. Аврамова О. Є., Разіна О. І. Проблеми захисту авторських прав інтернеті / О. Є. Аврамова, О. І. Разіна // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – 2013. – № 6. – С. 26-29.

7. Яременко Н. В. Правові основи захисту авторського права в мережі інтернет / Н. В. Яременко // Медична інформатика та інженерія. – 2015. – № 4. – С. 116-117.